

Zápis z pracovní skupiny k SZP - ANC a NATURA 2000

22.1.2021, od 10:00 on-line

Pracovní skupina se vzhledem k epidemiologickým opatřením uskutečnila formou on-line jednání na platformě MS Teams a připojilo se na ni 77 účastníků. Před jednáním byl registrovaným účastníkům zaslán podkladový materiál. Jednání vedl Ing. Pavel Sekáč, Ph.D., náměstek ministra pro řízení Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání a Ing. David Kuna, ředitel odboru environmentálních podpor PRV.

Cílem pracovní skupiny byla detailní technická diskuse, která má vést k dohodě na nastavení podmínek na národní úrovni, aby mohlo být návazně zahájeno vyjednávání Strategického plánu ČR s Evropskou komisí. Nicméně prezentovaný návrh nemusí být konečný, protože je nutné vyčkat na závěry jednání Trialogu a výsledný legislativní text nařízení. Spolu s tím bude dle možností zohledněna také rámcová pozice ČR, která obsahuje řadu postupů, jenž nejsou v návrhu legislativního balíčku Evropské komise obsaženy, a tedy nebyly zcela zapracovány do návrhů nastavení předložených za MZe k diskusi pracovní skupiny.

ŘO David Kuna představil aktuální stav vyjednávání SZP, právní rámec a navrhované podmínky intervencí.

Prezentace byla po jednání zaslána všem účastníkům s nabídkou možnosti zasílat další připomínky a podněty.

Písemný záznam diskuse je pro přehlednost zestručněn, v případě potřeby je k dispozici videozáznam z jednání.

DISKUZE

- NM Pavel Sekáč, MZe: Jedná se o prvotní návrh vycházející ze současné finanční náročnosti opatření ve výši 4,5 mld. Kč ročně, což je zároveň závazkem i do budoucna. Je nutné se připravit na možné změny ve financování, a to v závislosti na nastavení intervencí II. pilíře.
- Kateřina Urbánková, PRO-BIO:
 - Zmínila, že je nutné vnímat kalkulaci na ANC v širším kontextu, a to vč. údržby travních porostů, respektive chovu krav bez tržní produkce mléka. Záleží, jak bude vypadat OTP – ekoschémat, EZ nebo AEKO apod. Nyní není možné spočítat konkurenceschopnost chovů v ANC.
 - Na základě Guidelines EK k ekoschématům navrhl zvažet zařazení Dobrých životních podmínek zvířat do ekoschémat, čímž by se dosáhlo úspory ve II. pilíři.
 - Pozitivně vnímá návrh na snížení intenzity zatížení chovu hospodářských zvířat na 0,2 VDJ/ha s potvrzením AOPK v EZ a AEKO. Bude toto reflektováno v rámci ANC? Není možné nastavit plošné opatření, které bude vyhovovat všem regionům. Tudíž je souhlas AOPK elegantním řešením situace.

ŘO David Kuna: MZe navrhovalo u AEKO cenných travních porostů nepočítání ploch v 1. zóně CHKO a NP do intenzity, nikoli snížení na 0,2 VDJ/ha. V AEKO nadstavbových titulech je určitá flexibilita,

AOPK může dát souhlas s posunem seče, vynecháním pastvy apod. řeší se konkrétní lokalita, konkrétní DPB. Souvisí to s otázkou regionálního cílení, ale je směřováno spíše na AEKO.

NM Pavel Sekáč: Nutná komunikace s AOPK, MŽP k tomuto tématu.

- Jan Ulrich, ZS ČR:

- Souhlas s pí. Urbánkovu, rozpočet je třeba vnímat v širším kontextu, v tuto chvíli nejsme připraveni dát pevné stanovisko, protože je nutné vnímat celý rámec finančního plánování (EZ, AEKO, ANC). Citlivě vnímáme i otázku konkurenceschopnosti a s tím spojené investice a inovace.
- Ad degresivita – změna z 300 ha na 500 ha programově nic neřeší.
- Vznese dotaz k čl. 86, kde jsou ring fencing pro intervence? Pokud by ANC nebyly započítávány do zelených opatření, jsme schopni naplnit požadavek na 40 % pro zelená opatření?
- Navrhuje v tuto chvíli respektovat konsensus pro nastavení limitu intenzity zatížení hospodářskými zvířaty ve výši 0,3 VDJ/ha..

ŘO David Kuna: Trialog probíhá, zda bude do 30 % ŽP započítáno ANC není jasné, nyní v zelených opatřeních není. Co se týká 40 % limitu, jedná se o jiný limit, do kterého se započítávají i přímé platby a také ANC.

- Roman Scharf, MŽP:

- Dlouhodobě podporujeme snížení intenzity zatížení na 0,2 VDJ/ha pro rozlišení RV a ŽV, zejména v ZCHÚ, kde se nedá hospodařit zcela intenzivně.

- Leoš Říha, AK ČR:

- Je nutné sledovat vývoj újmy v těchto oblastech, změny klimatu apod. významně působí na újmu.
- Dalším námětem je zvážit efektivnost opatření od každého jednoho hektaru.
- Dále se AK domnívá, že degresivita od 300 ha neodpovídá našemu zemědělství a podmínkám v podhorských oblastech, proto podporujeme zvýšení hranice na 500 ha, nebo diskuze ohledně procentuální výše degresivity, a to s ohledem na to, že stávající degresivita u PP je méně přísná.

ŘO David Kuna: Probíhá pravidelná aktualizace výpočtů ÚZEI. Při stanovení limitu 1 ha jsme vycházeli z nastavení pro příjmové platby, respektujeme podmínky SAPS.

- Jarmila Dubravská, EHSV:

- Vzhledem k EK, která uvádí, že tyto intervence mají směřovat k podpoře příjmů a podpoře životaschopnosti farem, jde i o posílení bezpečnosti potravin. Hospodářská zvířata, která započítáváme jsou skot, ovce, kozy, koně – vzhledem k potravinové bezpečnosti jsou koně nadbyteční. Zatížení 0,3 VDJ/ha je nedostatečné – v rostlinné výrobě by to mělo být minimum – vzhledem k nedostatku vody, eroznímu ohrožení apod. Podle F2F, GD nechceme dodávat umělá hnojiva, proto je potřeba využít zvířata pro doplnění organické hmoty. Navrhuje nastavit intenzitu ve výši 0,3 VDJ/ha u RV a 0,6 VDJ/ha u ŽV.
- K degresivitě - zvýšením na 500 ha se nic nemění, ponechme hranici 300 ha tak jak byla vyjednaná.

- K přístupu MŽP – na plochách, kde se nehospodaří a kde chceme zachovat faunu a flóru je nutné mít zvířata, zatížení 0,2 VDJ/ha je nedostatečné.

ŘO David Kuna: Ad navyšování intenzity – dohoda s WTO omezuje produkční podporu. Současně jde dnes 90 % plateb do systému ŽV.

- Roman Scharf, MŽP:
 - reakce na pí Dubravskou – nechceme omezovat ŽV jako takovou, ale podpořit zemědělce v ZCHÚ, na které je tento požadavek nepřiměřený a předejít potřebě dovozu krmiva z důvodu splnění podmínky.
- Jan Štefl, ASZ:
 - Nesouhlas s navýšením intenzity nad 0,3 VDJ/ha, je to platba na dorovnání příjmů a životaschopnosti zemědělců. V rámci pracovní skupiny LFA jsme odsouhlasili nastavený limit pro rozdělení na RV a ŽV, nicméně situace se změnila a je nutné to reflektovat.
 - Vzhledem ke zkušenostem z let 2018 a 2019, kdy došlo k výkyvům počasí, bylo pro zemědělce s převahou T extrémně obtížné plnit průměrnou roční intenzitu ve výši 0,3 VDJ/ha. MZe tehdy umožnilo snížit intenzitu pro tyto roky na 0,2. S ohledem na tyto zkušenosti proto navrhujeme snížení celkového průměru za předchozí rok na 0,2 VDJ/ha a pro čtyřměsíční kontrolní období ponechat intenzitu 0,3 VDJ/ha. V LFA jsou převážně travní porosty spojené s údržbou ve formě provedení 2 sečí, která se musí provést a nese s sebou náklady, i když se liší výnos.
 - Uvedl, že nelze přijmout kompenzace pouze ve výši 50 %. Program je financován EU jen ze 75 %, kofinancován ČR z 25 %. Navrhujeme kofinancování ČR navýšit.
 - Ad degresivita – není problém navýšit na 500 ha. Bude se degresivita sledovat i na propojené podniky?
 - Nesouhlasíme s nezapočítáváním koní do intenzity chovu zvířat, protože zajišťují údržbu a přiměřenou produkční schopnost krajiny.

ŘO David Kuna: 2018 a 2019 byly extrémní roky, pro ANC zde byly výjimky z NV, možnost ohlášení vyšší moci apod. Ze strany MZe nešlo o snižování intenzity na 0,2 VDJ/ha, ale bylo zkráceno období, po které se intenzita 0,3 VDJ/ha započítávala. V případě zohlednění propojenosti podniků v rámci degresivity vycházíme z definice WTO, která toto nepopisuje, posuzování by proto bylo stejné jako dnes. Pokud by byl však příjemcem skutečný zemědělec, bylo by to řešeno už při vstupu do závazku. Současný návrh k SP hovoří o 65% míře kofinancování – současně probíhá dialog.

- Stanislav Hejduk, MENDELU:
 - Řešíme následky předchozího systému hospodaření, travní porosty jsou z naprosté většiny degradované, dlouhodobě se nehnojí a přitom je nutné zachovávat bilanci živin, což se neděje. Další snižování intenzity chovu zvířat proto není žádoucí. Produkce na zdravých porostech ani v těch horších letech nebyla tak špatná. Navíc je zde i riziko snížení zaměstnanosti při snížení intenzity zatížení pod 0,3 VDJ/ha.
- David Brož, Společnost mladých agrárníků:
 - Pro zachování intenzity 0,3 VDJ/ha, případně snížení v CHKO.
 - Pokud dojde k navýšení degresivity na 500 ha, dojde k odpovídajícímu navyšování i v dalších kategoriích?

ŘO David Kuna: Při schvalování degresivity EK byl posuzován také finanční objem, proto by při navýšení na 500 ha došlo i k adekvátnímu navýšení procenta degresivity.

- Martina Tampierová, Komora poradců:

- LFA není otázka citlivých managementů a hospodaření na TTP. Existuje analýza, kolik farem je celou výměrou na citlivých/nevýnosných travních porostech?

ŘO David Kuna: V ZCHÚ je zhruba 12 % ANC.

- Martina Tampierová, Komora poradců:

- Pokud je 12 % citlivých managementů v ANC, je otázkou zda neřešit tyto oblasti ve spolupráci s MŽP a nezatěžovat tím zemědělský rozpočet a diskuze ohledně intenzity zatížení. V roce 2016 probíhaly diskuze s rakouskými organizacemi ohledně faremních systémů a dofinancování hospodaření v problematických regionech.

- NM Pavel Sekáč, MZe:

- Je nutné chránit travní porosty, ale na druhou stranu i podpořit systém managementu hospodaření v horských a podhorských oblastech. Snižování intenzity zatížení může zasáhnout i do oblasti zaměstnanosti, což souvisí s životaschopností podniků. Degradace na pasených porostech je nižší, ale je nutné najít kompromis. Při zvažování stanovení výše intenzity je nutné také zvážit situaci v jednotlivých typech ANC, jiná situace je v horských a podhorských oblastech s převahou travních porostů, jinak je nutné posuzovat ostatní oblasti s převahou hospodaření na orné půdě.
- EK směřuje ANC na vyrovnaní příjmů, nikoli do zelených opatření.
- V současné chvíli je teoreticky možné navýšení finančního objemu již jen přes národní kofinancování, ale bude to náročná diskuze. Přelévání I. a II. pilíře je rovněž k diskuzi, v II. pilíři by měl být základní management a údržba TTP, je nutné to propojit v kontextu s LFA. Pokud by platilo zastropování, případně propočty provazeb podniků, je nutné motivovat zemědělce k využití II. pilíře. V případě jelenovitých je nutné vydefinovat cíl pro započítání těchto zvířat do intenzity, je možné uvažovat o jejich započítání v případě produkčně orientovaného chovu.
- Současné nastavení degresivity od 300 ha nebo zatížení intenzitou 0,3 VDJ/ha je propočítáno ÚZEI, což je možné znovu odprezentovat. Veškeré změny by se promítly i v újmách.

- Václav Hlaváček, Regionální AK Jihomoravského kraje:

- AK je pro zachování parametrů z roku 2018 tj. 0,3 VDJ/ha. Je to kompromis, který nenaráží na problémy.
- Jaké finanční zatížení představuje diskutované zahrnutí koní do výpočtu intenzity v jednotlivých kategoriích?

*ŘO David Kuna: Analýza chovatelů koní je z roku 2018, lze aktualizovat.
Edit: Analýza chovu koní je roku 2016.*

- Jana Poláková, ČZU:

- Podpora ANC je spíše podpora socio-ekonomického hlediska. EK se zabývala problematikou, jak jsou tyto dotace notifikovány u WTO a i když je zde neoddiskutovatelný příspěvek k životnímu prostředí, tak WTO vyžaduje od EK, aby tyto dotace notifikovány v rámci ekonomicky disparitních regionů. AEKO jdou přes článek k ŽP. EK měla problém obhájit, proč jsou dotace ANC pod cílem zlepšení ŽP. Zároveň upozorňují, že poskytování dotací na podporu příjmu zemědělců může být protichůdné k budování odolnosti podniků, je nutné jim umožnit ekonomicky fungovat, samozřejmě souběžně s AEKO, např. travní porosty v horských a podhorských oblastech.
- NM Pavel Sekáč:
 - ANC a AEKO se překrývají, obojí udržuje šetrné postupy hospodaření, ANC je řešením příjmů zemědělců, protože plocha je řešena jiným nástrojem (AEKO), a to z pohledu ŽP.
 - V současné chvíli nejsou známy všechny požadavky EK v jednotlivých managementech, financování se může měnit.
- Jan Štefl, ASZ:
 - LFA řeší životaschopnost podniků, zatímco OTP AEKO řeší problematiku TTP, není možné to zaměňovat. K prolínání LFA a oblastí s travními porosty dochází z důvodu povinného limitu zatrávnění, kde byla motivace zatrávňovat v LFA. Je nutné podpořit travní porosty v celé ČR.
 - V LFA je hrazena újma cca z 50 %, je to újma zemědělce, měl by se tedy sám rozhodnout, zda bude orat nebo chovat dobytek.
 - Nepřeceňujme přínos chovu skotu pro krajinu, když se provozuje na kejdovém systému. Existují studie, že travní porosty jsou schopny produkovat dostatek organické hmoty samy. Tento management by vůbec neměl řešit zatížení dobytkem.

ŘO David Kuna: Od roku 2018 je pomalý nárůst v systému ŽV, dochází k navyšování výměry, ale zároveň nedochází k hromadnému nesplňování podmínek tohoto systému. V materiálech je uvedena 51 % kompenzace újmy u horských oblastí, je to ale průměrné procento újmy. Sazba je rozdělena na RV a ŽV, a dále diferencována podle přírodních podmínek. To umožňuje je kompenzovat ŽV z 85-90 %. Ze strany MZe je snaha o vyváženost a reflektování rozdílů v systémech. Současně jde 90 % plateb do systému ŽV.

Chat:

- Václav Zámečník, ČSO:

Dobrý den, v posledních letech jsem kvůli suchým letům zaznamenal zemědělské podniky, které mají problém se zatížením 0,3. Smyslem snížení na 0,2 ha není snaha o omezení produkce, ale naopak zvýšení flexibility podniků, které mají objektivní problémy zvířata nakrmit. Pokud budou tlačeni na dodržení zatížení 0,3, tak buď to povede k tlaku na některé dosud druhově pestré louky, nebo k nákupu krmiva mimo podnik a ke zvýšení emisí spojených s přesunem hmoty a případně až určité závislosti na externích zdrojích. Neznamená to, že podnik nemůže být intenzivní, pokud k tomu má podmínky. Děkuji.

- Stanislav Hejduk, MENDELU:

Dobrý den, když se podíváte, jaké bylo zatížení před 80 lety (i tehdy byly suché roky), jsme na méně než polovině a přesto dnes nejsme schopni omezený počet zvířat uživit. Tím že budeme udržovat nízké zatížení, omezíme recyklaci živin a je to známka, že něco není v pořádku. V Rakousku mají mnohem vyšší zatížení, ale květnaté louky jsou tam mnohem častější.

Pozn: Dále byla diskutována možnost uskutečnit 2 PS za den, nicméně nedošlo ke všeobecnému souhlasu a bude dodržen původně nastavený harmonogram PS.

Závěr:

- Členům PS bude zaslána prezentace, zvukový záznam a do 14 dnů zápis vč. vypořádání připomínek. Možnost zasílat připomínky je stále otevřená.
- Proběhne diskuze k nastavení výše intenzity vhodné pro jednotlivé regiony.
- Proběhne diskuze s Asociací farmového chovu jelenovitých ohledně započítávání chovu jelenovitých do intenzity chovu zvířat.
- Bude zpracována analýza chovu koní z pohledu finančního dopadu v rámci ANC.
- Pro přehled o diskuzích k nastavení ANC po roce 2018 vedených na PS LFA je možné využít zápisy z této pracovní skupiny umístěné na webových stránkách MZe, viz <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m13-platby-pro-oblasti-sprirodnimi-ci/redefinice-lfa/pracovni-skupina.html>

NM Sekáč na závěr poděkoval za konstruktivní přístup a pozval účastníky na další jednání pracovních skupin k SZP.